



**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

28. An Episcopus possit dispensare non admonito Summo Pontifice, quem
in casu pauperum suis sumptibus admonere potest? Ex p. 1. tr. 10. res.
57.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

copos posse dispensare vbi specialiter dispensatio non est illi prohibita. Sed hæc omnia mihi non placent, nec amitto posse Episcopum in sua Dicecesi id quod potest Pontifex in toto orbe licet aliquid ei prohibitum non sit; nam vt recte obseruat P. Amicus tom. 5. de iust. disp. 6. num. 4. num. 56. & alij, & patet ab experientia, multa sunt in quibus Episcopi non possunt ex vi ordinariæ potestatis dispensare, etiam si eorum dispensatio expressè eis prohibita non sit. Et idem communis, & recepta sententia est Episcopos non posse ex vi suæ potestatis ordinariæ dispensare in legibus Pontificiis, nisi expressè, vel tacite hoc eis fuerit concessum. Quia cum nullum ius inferior habeat in voluntatem superioris, non poterit illam reuocare, nisi per potestatem suam ab ipso superiore concessam. Atqui ex vi ordinariæ potestatis quam inferior accipit ad subditos gubernandos, nullam accipit, neque explicitam, neque implicitam potestatem dispensandi in omni lege, & voluntate superioris: nam eam tantum potestatem censetur implicite à superiore cum ipso officio gubernandi accipere, quæ necessaria est ad rectam suauitatem subditorum gubernationem: ad hanc autem necessariam non est potestas dispensandi in omni lege, & voluntate superioris: quin potius ad rectam gubernationem pertinet, non posse inferiorem cum suis subditis dispensare in omnibus, in quibus potest superior, vt debita subordinatio inferioris cum superiori, quæ ad rectam gubernationem necessaria est, melius, ac diuine conseruetur.

3. Ceterum in quibus casibus possit inferior vi suæ ordinariæ potestatis dispensare in lege superioris, optime declarat Caietanus i. 2. quest. 97. art. 4. Nam primo dispensare potest circa ea, quorum dispensationem, vel ius, vel recepta consuetudo illi concedit. Secundo, dispensare potest circa leuia: cum non sit rationi consonum, nec iuxta Principis voluntatem, aut rectam, & suauem gubernationem, vt semper pro his ad superiorem recurratur, etiam si ad eum facilis sit recursus, Tertio, circa ea quæ frequenter occurrere solent, cuiusmodi sunt dispensatio in ieiunio, in festis celebrandis, & similibus: nam & graue esset Principi, & nimis difficilis redderetur gubernatio, & satis limitata esset authoritas gubernantis, si in huiusmodi præceptis dispensandis semper recurrendum esset ad ipsum Principem. Quarto, circa ea quæ ita propria sunt vnus Communitatibus, vt nullo modo conueniant aliis, nisi, inquit Caietanus, casus adeo sit notabilis, vt merito sit superior consulendus. Ratio vero huius quartæ concessionis citatæ communiter assignatur, quoniam ea, quæ sunt propria vnus Communitatibus sunt magis nota, & perfecta immediato Gubernatori, quam supremo Principi, aut Prælato, ac proinde melius ipse, quam superior de iis iudicare poterit. Vide Valentiam tom. 2. disp. 7. q. 5. punct. ult. Suarez de Legibus lib. 5. cap. 4. Azorium tom. 1. lib. 5. cap. 35. quest. 7. Sanchez de matrim. tom. 1. lib. 8. disp. 4. num. 1. & libro 8. dispensatione 5. Salas de Legibus disputat. 20. sectione 3. difficult. 7. Syluium in parte 2. quest. 97. art. 4. & alios penes ipsos.

RESOL. XXVIII.

An Episcopus possit dispensare non aduonito Summo Pontifice, quem in casu pauperum suis sumptibus aduonere potest? Ex part. i. tract. 10. Resol. 37.

§. 1. Negatiue respondet Valquez in p. 2. tom. 2. disp. 178. c. 2. n. 16. quia in tali casu non apparet necessitas dispensandi, cum periculum non sit in re, & ad Pontificem recurri possit per litteras Episcopum, qui potest, & tenetur pauperum necessitati subuenire. Ergo, &c. Et hanc opinionem post Valquez amplexus est etiam Bonacina de legib. disp. 1. q. 2. punct. 1. n. 19. & idem secundum hos Doctores, Episcopus non potest dispensare, quoties ipse potest summum Pontificem per litteras certiorum facere, & paupertati partium, cum quibus dispensandum est suis expensis, & redditibus occurrere.

2. Sed hæc opinio nimis onerosa videtur pro Episcopis: idem contrariam sustinendam esse censeo: & illam docet Sanch. in sum. tom. 1. l. 4. c. 40. n. 39. & Salas de legib. disp. 20. sect. 3. num. 27. vbi sic asserit: [Aduertit Valquez, quoties Episcopus potest certiorum facere Pontificem, & paupertatem eorum, cum quibus dispensandum est, supplere, vt negotium ad Pontificem deferatur, dispensare non posse: nam, si hoc modo Pontifex consuli potest, qua ratione Episcopus in lege Pontificia dispensabit? Ego verò credo, Episcopum non teneri in impetrandis his dispensationibus redditus suos consumere: poterit ergo dispensare ob paupertatem partium, cum ipse eam paupertatem supplere potest: & ita habet praxis, & sentiunt Doctores: nam sine illa limitatione docent licitum Episcopo, esse dispensare in necessitate, quando propter paupertatem partium difficilis est ad Pontificem aditus.] Ita Salas.

RESOL. XXIX.

An Metropolitanus possit dispensare cum Episcopis suffraganeis? Ex part. 8. tr. 3. Ref. 13.

§. 1. Affirmatiuam sententiam tenet Auila, Henricus, Sanchez, Molfesius, Barbola, Sayra, & alij quos citat, & sequitur Merolla tom. 2. disp. 4. num. 140. Et ratio est, quia Archiepiscopus, seu Metropolitanus habet iurisdictionem ordinariam in suffraganeos, vt colligitur ex cap. suffraganeus, de elect. vbi Panormitanus num. 1. Quod ex eo etiam patet, quia potest illis precipere, eodemque negligentes ad officium compellere, vt docent gloss. in cap. Pastoralis, & ibi Panormitanus num. 1. de offic. ordin. & colligitur ex cap. sollicitudinem, de appellat. & can. 1. 2. & seq. 9. quest. 3. Item potest illos excommunicare, vt colligitur ex cap. 1. fin. de offic. ordin. m. 6. ergo multo magis poterit cum illis dispensare. Probatur consequentia, quia Episcopi suffraganei subduntur Archiepiscopo in sibi odiis, multo magis possunt suberi in fauorabilibus. Et confirmatur, quia Prælati Religionum, licet alias sint exempti à iurisdictione Episcoporum, possunt tamen ab eis dispensari in votis, iuramentis, & aliis, vt infra dicemus; ergo multo magis poterit Archiepiscopus dispensare, cum suffraganei exempti non sunt à iurisdictione ipsius.

2. Sed hunc casum non admittit Castrus Palaus tom. 1. tract. 3. disp. 6. punct. 8. §. 3. num. 2. tum quia ex iure non constat hæc potestas: tum quia non est necessaria. Nam vel dispensatio concedenda est in legibus Archiepiscopi, & his non ligantur Episcopi, neque illius suffraganei: & sic pro nulla est dispensatio necessaria; vel concludenda est dispensatio in legibus Pontificiis, & Concilij generalis, & in his æque omnibus inferioribus est interdicta dispensandi potestas. Quando verò Archiepiscopus cum suis subditis, in his dispensare potest, potest etiam Episcopus cum suis subditis, & secum. Ergo nullo casu hæc potestas necessaria est. Et idem est de votis, iuramentis & irregularitatibus. Ita Palaus, cui adde Pontium l. 8. c. 5. n. 10. & Suarez tom. 2. lib. 6. de Voto, cap. 11. n. 3. & Fagandez in Dec. tom. 2. l. c. 41. n. 14.

RESOL.

ANNAE
OMNIA
NO. III. IV. V
EL. III

Sup. hoc infra in tr. 3. Ref. 8. §. 2.

Infra in Ref. quæ hic est 43.